

Apichatpong Weerasethakul

Hans navn forbindes med dybt sanselige og forunderligt gådefulde avantgardefilm, men Thailands førende uafhængige instruktør kan også skeje ud i højspændt pastiche

Et sted i ingenmandsland, på en bølgende grøn savanne, tager en deling muntert pludrende soldater opstilling for at blive fotograferet af en af deres kammerater. De ser ud til at hygge sig, og så meget desto større er tilskuerens forfærdelse, da det viser sig, at anledningen til fotoseancen er et lig, der ligger behørigt indhyllet i en *body bag* foran de uanfægtede soldater.

Sådan åbner Apichatpong Weerasethakuls (f. 1970) seneste film, *Tropical Malady* (*Sud pralad*, 2004). Det forklares aldrig, hvem den afdøde er, eller hvorfor han ligger dér og er afdød – måske det er en helt normal foreteelse på de kanter?

Umærkeligt glider filmen over i en skildring af et kærlighedsforhold mellem en af soldaterne, Keng, og en ung landsbyknægt, Noi. Kun gradvist forstår vi, at der faktisk er tale om et kærlighedsforhold, men i samme øjeblik som vi føler grunden nogenlunde tryk under fødderne, sadler Weerasethakul om igen, forlader den poetiske, men dog relativt realistiske stil, og starter tilsyneladende på en ny, mytologisk-eventyrlig historie om en soldat – Keng? – som dybt inde i regnskovens mørke kæmper en ensom kamp med en shaman i tigerskikkelse!

Måske rovdyr-shamanen er soldatens egen indre dæmon; måske historien er en allegori over kærlighedens væsen; måske tigermyten skal betragtes som et spejl af filmens første historie; måske den skal fortolkes politisk? Mulighederne er legio,

men da soldaten til sidst overgiver ånd og legeme til shamanen, synes i det mindste en slags dramaturgisk ring alligevel at være sluttet. I alt fald kan der måske være en forbindelse mellem indledningens prosaiske *body bag* og udgangen på den mytisk-spirituelle og samtidig eminent kødelige og begærsbetonede holmgang mellem soldat og shaman.

Man forstår, at Quentin Tarantinos Cannes-jury ikke vidste sine levende råd, da den i 2004 skulle tage stilling til *Tropical Malady*, for den ligner ikke *nogen* anden film – og her er der vitterlig ikke tale om en fortærsket kliché! Men man forstår også, at de endte med at give filmen juryens specialpris, for uanset hvad man i øvrigt måtte mene om den, er *Tropical Malady* en dybt forunderlig og overmåde sanselig film, som ingen kan undgå at føle sig berørt af. Også selv om det kan være vanskeligt at sætte ord på præcis, hvorfor man føler sig berørt.

Poetisk behaviorisme. Weerasethakul er en slags poetisk behaviorist, som i lange totalindstillinger asketisk nøjes med at gengive verdens synlige overflade, men på en sådan måde, at vi under tingenes og personernes fremtræden fornemmer en egen magisk-lyrisk dybde.

Egentlig underlægningsmusik optræder kun sjældent; for det meste lader han reallyde – alt fra cikadesang over meningsfattig dialog til trafikstøj – akkompagnere bil-

lederne som en slags konkretmusik uden konkret mening. Og hver enkelt af de ganske langstrakte scener i Weerasethakuls film hviler i sig selv og har ikke nødvendigvis nogen indlysende sammenhæng med de øvrige. Alligevel kommer der som regel en meningsfuld helhed ud af det, hvor u håndgribelig den end måtte være.

Allerede i sin debutfilm, den kornet sort-hvide og æstetisk nøjsomme *Mysterious Object at Noon* (*Dokfa nai meuman*, 2000), afprøvede Weerasethakul såvel fortællingens som fiktionens, dokumentarismens og virkelighedens grænser – og deres indbyrdes overlap. Med udgangspunkt i surrealisternes såkaldte 'cadavre exquis'-metode – en stafet-fortælle teknik, som består i at lade en række mennesker levere hver sit afsnit til en fortløbende fortælling, men sådan at hver enkelt kun kender det umiddelbart forudgående afsnit – drager Weerasethakul og et filmhold rundt i Thailand og beder de mennesker, de møder, brygge videre på en fiktiv historie om en handicappet dreng og hans lærer, samtidig med at den derved konstruerede fortælling løbende iscenesættes med lokale amatørskuespillere i rollerne. Weerasethakul lægger vægt på, at han ikke opfatter sig som filmens instruktør; han har blot skabt konceptet, som de medvirkende – og tilskueren – giver liv.

Mysterious Object at Noon er en svimlende kalejdoskopisk refleksion over filmmediets essens et sted mellem fiktion og dokumentarisk registrering. Samtidig foregriber den Weerasethakuls senere værker ved den måde, hvorpå de enkelte sceners iboende skønhed gives større vægt end deres logiske sammenhæng. Når f.eks. to døve piger i skoleuniform og en gammel bondekone føjer deres respektive afsnit til historien om lærerinden og den handicappede dreng, udløser den gennemgående

Blissfully Yours (*Sud sanaeha*, 2002)

fiktionsløgn, som de aktivt bidrager til, en egen filmsandhed om disse mennesker, om hvem vi i øvrigt intet ved.

I Thailands stærkt commercialiserede filmindustri blev *Mysterious Object at Noon* startskuddet til en helt ny uafhængig og alternativ filmscene, som Weerasethakuls produktions- og distributionskollektiv, Kick the Machine, siden har fungeret som en slags lokomotiv for.

Lyksalig fortrængning. Alternativ er mindst talt også Weerasethakuls opus nr. 2, *Blissfully Yours* (*Sud sanaeha*, 2002). Under optagelserne til *Mysterious Object at Noon* havde han været vidne til, at politiet lagde to unge piger i håndjern og smed dem ind i en politibil. Senere erfarede han, at de var illegale burmesiske indvandrere, og dét blev den gnist, der skulle udvikle sig til *Blissfully Yours*. Skønt en af hovedpersonerne, Min, faktisk er illegal burmesisk indvandrer, er filmen endog meget langt fra at være en debatfilm om et aktuelt samfundsemne.

Første halvdel udspiller sig i en by, hvor to kvinder, en ung og en midaldrende,

tager sig af en umælende ung mand med et hudproblem. Vi forstår, at den stumme har et forhold til den unge kvinde, men det er også cirka alt. I anden halvdel er de to unge på picnic i et paradisisk naturområde, hvor de spiser, elsker, sover, bader, slås med myrer.. og elsker, bader og sover igen. Den lidt forsømte midaldrende kvinde dukker pludselig også op og har et langstrakt samleje med en af sin mands kolleger.

Med stor nidkærhed og ganske uhierarkisk registrerer filmen små og store prosaiske hverdagsdetaljer – et lægebesøg, en biltur i en bedaget Corolla, fremstillingen af hjemmegjort hudcreme, elskov, negleklipning osv. – som får langt større opmærksomhed end Mins situation, der kun omtales en passant. Alligevel ligger den politiske virkelighed som en mørk klangbund under naturparadisets solbeskinnede lyksalighed, for er filmens umiddelbare her-og-nu-sanselighed og dens forstørrelse af for handlingen uvæsentlige detaljer ikke netop en afspejling af den måde, hvorpå personerne søger at håndtere – eller undgå at håndtere – en truende virkelighed?

Kræs for kendere. De færreste havde nok ventet, at Weerasethakul derefter ville kaste sig ud i en kulørt og i enhver forstand rablende skæv pastiche på bl.a. James Bond og thailandske b-film, men dét gjorde han!

The Adventures of Iron Pussy (*Hua jai tor ra nong*, 2003) er den gribende historie om Iron Pussy – en lige så hårdtpumpet som hårdtslående kvindelig agent med et hjerte af guld, en fortid som go-go boy og et borgerligt erhverv som ekspedient i en 7-ellen – der sendes på hemmelig mission i en hovedrig overklassefamilie med skeletter i skabene. Med sin smægtende skønsang gør Iron Pussy husets pomadiserede søn blød i knæene, men ak, ikke alene må hun sande, at han er en rigtig skidt knægt, det viser sig søreme også, at hun er hans bortadopterede tvillingesøster .. eller -bror!

Undervejs i dette generøst kolorerede epos, der med flid forsynder sig mod alle continuity-principper, optræder potentielle ørehængere som ”What’s Wrong With Being a Tootsie?” side om side med kariataturforklædte udfald mod korrupsion og det thailandske samfunds afhængighed af udenlandske investorer. Jo, *The Adventures of Iron Pussy* er i sandhed kræs for kendere!

Weerasethakuls nye projekt, der bærer arbejdstitlen *Intimacy and Turbulence*, er sponsoreret af byen Wien og skal indgå i næste års officielle program til festligholdelse af 250-året for Mozarts fødsel. Men Weerasethakuls hyldest til den østrigske komponist vil angiveligt være solidt forankret i den thailandske provins.

Eva Jørholt

Filmografi

- 2000 Dokfa nai meuman/Mysterious Object at Noon
- 2002 Sud sanaeha/Blissfully Yours
- 2003 Hua jai tor ra nong/The Adventures of Iron Pussy
- 2004 Sud pralad/Tropical Malady